

Безлад. Тяжкі часи у ХХІ столітті

КУПИТИ

Турбулентність у світі набула глобальних масштабів. Як зрозуміти, чому сучасний світ спіткали випробування? Що є джерелами криз і потрясінь у політиці, економіці, суспільстві, енергетичній сфері? Які ще зміни чекають на людство? Не існує простих пояснень, але розуміння важливих процесів може наблизити нас до усвідомлення того, що відбувається зі світом. Книга «Безлад. Тяжкі часи у XXI столітті» професорки Кембриджського університету Гелен Томпсон — історія нашого часу, вичерпний довідник для тих, хто цікавиться міжнародними відносинами й політичними проблемами сучасності.

Це можливість подивитися на світ із вікна, яке щойно вимили. XXI століття — час геополітичних й економічних потрясінь, що призвели до посилення геополітичної конкуренції, дестабілізації Близького Сходу, кризи в Євросоюзі, активізації старих розколів у США. Потужне й виважене дослідження Гелен Томпсон відображає взаємозв'язки між енергетикою, глобальними фінансами й станом ліберальної демократії.

Вступ

Розлам

Пандемія Covid вдарила після десятиліття серйозних криз. Коли 2019-й рік перейшов у 2020-й, відчуття нестабільності демократії у Північній Америці та Європі стало майже повсюдним. Палата представників Конгресу США оголосила імпічмент Дональду Трампу за спробу тиску на президента України з метою дискредитації свого можливого опонента на майбутніх виборах. У Великій Британії три з половиною роки політичної боротьби за збереження результатів референдуму щодо Brexit завершилися переконливою перемогою консерваторів на зимових загальних виборах. Але новий уряд Бориса Джонсона розпочав новий рік боротьбою із шотландськими сепаратистами, які зміцнювали свою позицію нищівно простим аргументом — мовляв, Шотландію проти її волі намагаються витіснити з Європейського Союзу (ЄС). У німецькій землі Тюрингія регіональні християнські демократи тимчасово об'єдналися з ультраправою партією «Альтерна-тива для Німеччини» для обрання нового уряду — подія, яку канцлерка Німеччини Ангела Меркель назвала «непростимою» і «поганим днем для демократії»¹.

З геополітичного погляду турбулентність набула значного розмаху. У січні 2020 року американський і китайський уряди наближалися до завершення майже дворічної торговельної війни. Проте масові протести в Гонконзі та закон, ухвалений Конгресом США щодо автономії цього міста, посилили напругу в китайсько-американських відносинах. Тим часом Близький Схід, від Сирії на півночі до Ємену на півдні, кипів конфліктами. Деякі з них вкотре продемонстрували давні розбіжності всередині НАТО. Восени 2019 року президент Трамп вдруге спробував вивести американські війська із Сирії, дозволивши турецьким солдатам просунутися на північ країни. Розлючений цими діями Туреччини й Трампа, котрий потурав їм, президент Франції Еммануель Макрон заявив, що «те, що ми зараз переживаємо, — це смерть мозку НАТО»? Незабаром Меркель відмежувалася від цієї заяви, наполягаючи на тому, що «з погляду

Німеччини НАТО — це... наш альянс безпеки». Із січня 2020 року Трамп в односторонньому порядку наказав убити керівника зовнішніх військових операцій Ірану у відповідь на напад підтримуваних Іраном іракських ополченців на американське посольство в Багдаді. Відклавши суперечки щодо неминучого виходу Великої Британії з ЄС, Джонсон, Макрон і Меркель виступили зі спільною заявою, у якій висловили «нагальну потребу в деескалації». Політичні оглядачі та коментатори нестямно запитували, чи, бува, не розпочнеться третя світова війна.

В економічній сфері майже скрізь взимку 2019—2020 років перспективи зростання погіршувалися. Після трьох років намагань Федеральний резерв США — американський центральний банк — відмовився від спроб повернути свою стратегію в напрямку, бодай мінімально наближеному до монетарної нормальності. У вересні 2019 року міжбанківські ринки кредитів овернайт, на яких банки позичають кошти один в одного, завмерли, як це сталося вперше в серпні 2007 року, на початку фінансової кризи 2007—2008 років. Несповна усвідомлюючи, що він робить, ФРС повернувся до практики емісії грошей для придбання активів — так званого кількісного пом'якшення (QE). Через два місяці Європейський центральний банк (ЄЦБ) відновив свою програму кількісного пом'якшення, водночас продовжуючи чекати на рішення Конституційного суду Німеччини щодо законності цієї політики. Навіть у Китаї, який упродовж десятиліття зробив величезний внесок у розвиток світової економіки, спостерігалось значно повільніше економічне зростання.

В енергетичній сфері для світу настав переломний момент.

Уперше з 2009 року річний світовий видобуток нафти впав.

Розрив між споживаною та видобутою нафтою досяг найвищого рівня з 2007 року, коли ціни на неї стрімко наближалися до рекордного піку — 150 доларів за барель. Кредитні умови, що склалися після кризи 2007—2008 років, спричинили приплив капіталу в американський сектор сланцевої нафти. Але з посиленням тиску на необхідність протидіяння змінам клімату інвестори почали залишати американські та європейські нафтові компанії. Те, що десять років тому сприймалося б як

середньострокова катастрофа для нафтової галузі, тепер трактувалося як перспективний доказ того, що світ уже за три-чотири десятиліття подолає шлях від викопного палива до зеленої енергії.

Саме на тлі цих масштабних потрясінь виникла надзвичайна ситуація, спричинена Covid-19. Попри її власний, надзвичайний вплив, вона також стала своєрідним вікном, через яке можна було чітко побачити десятиліття криз, що їй передувало. Протягом 2020 року чимало ліній розколу, які вже встигли значною мірою вплинути на формування 2010-х років, знову здригнулося.

Не існує єдиного пояснення цього розриву. І попри те значна кількість його причин була інтерактивною у своїх наслідках. Наприклад, Brexit мав свою особливу історію, пов'язану з британською демократичною політикою, відсутністю Британії в євро та непохитним конституційним порядком ЄС.

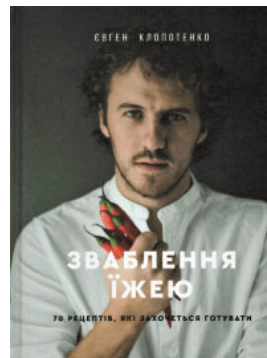
Але він також став результатом ширших змін, які на перший погляд не були з ним пов'язані. Коли ціни на нафту у 2011 році різко зросли, ФРС і Банк Англії на це не відреагували. ЄЦБ, навпаки, двічі підвищував відсоткові ставки. Тоді як британська економіка й далі відновлювалася, єврозона знову поринула в рецесію. Впродовж наступних кількох років Британія стала роботодавицею останньої інстанції для південних членів єврозони, тимчасом як ЄЦБ під керівництвом Маріо Драгі намагався знайти засоби для реалізації програми викупу активів, яка могла б бути прийнятною для німецького Конституційного суду. Коли Драгі переконав Меркель, що він має такий план, Девід Кемерон був принаймні на півдорозі до рішення, що він повинен пообіцяти британському електорату можливість проголосувати за вихід з ЄС. Але саме тоді, коли британський прем'єр-міністр готувався до проведення референдуму, криза сирійських біженців призвела до того, що величезний вплив Німеччини на ЄС став очевидним для виборців, яких йому потрібно було переконати в тому, що Британія повинна зберегти статус-кво.

Подібно до Brexit, успішний виборчий переворот Дональда Трампа у 2016 році мав особливу історію.

Рекомендована література

Атомні звички. Легкий і перевірений спосіб набути корисних звичок і позбутися звичок шкідливих

Заблєння їжею. 70 рецептів, які захочеться готувати

Домашня консервація до столу і про запас

Що я знаю про роботу кав'ярень. Реалії бізнесу від власника мережі 3fe Coffee

Обери мене

Кров і попіл: Із крові й попелу

Перейти до категорії
Non-Fiction

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ